

Posvet: Kje smo z uresničevanjem vsebin Nacionalnega gozdnega programa?

**Uresničevanje NGP na področju razvoja podeželja, podpore
lastnikom gozdov in osveščanja javnosti:
Realizacija, vloga Zavoda za gozdove in aktualnost ciljev**

Damjan Oražem, mag. Andrej Breznikar; Zavod za gozdove Slovenije

Ljubljana, 27.11.2013

NGP in podeželje

Kaj je NGP prinesel (obljubil) podeželju?

- ohranjanje kmetij v hribovitem in gorskem svetu tudi s pomočjo koncesij v državnih gozdovih;
- izboljšanje organiziranosti lastnikov gozdov;
- intenziviranje izobraževanja lastnikov gozdov in svetovanja;
- povečanje gozdne posesti;
- spodbude za gozdove, v katerih nelesne funkcije določajo način gospodarjenja (+ NATURA 2000);
- povečanje obsega in pospeševanje tistih dejavnosti na podeželju, ki uporabljajo gozd in les ter s tem povečati zaposlitev in zaslužek ljudi s podeželja;
- povečevanje vedenja in ozaveščenosti lastnikov gozdov in javnosti o gozdu;
- enotna, kadrovsko zadostna, dobro organizirana in strokovno kompetentna javna gozdarska služba ne glede na lastništvo;
- učinkovit neposredni nadzor v naravi v gozdnem prostoru;
- davčna politika, ki spodbuja aktivnejše, vendar sonaravno, okolju prijazno gospodarjenje z gozdom.

NGP in razvoj podeželja - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

a) OHRANJANJE PODEŽELJA IN KMETIJ

1. Ohranjanje kmetij v hribovitem in gorskem svetu tudi s pomočjo koncesij v državnih gozdovih.

Rezultati:

- MKGP je 22.2.2010 začelo s postopkom za pripravo Programa ohranjanja kmetij in podeželja v gorskem in hribovskem svetu z omejenimi možnostmi gospodarjenja. Gre za izkoriščanje nekoncesijskih gozdov.
- Oddana površina gozdov v koncesije: ? ha (razpis za 700 ha, realizacija ni znana)
- Načrti države za obdobje po letu 2016, ko potečejo sedanje koncesije v državnih gozdovih: ?

Indikatorji: št. kmetij v hribovitem in gorskem svetu ter njihov prihodek, št. podeljenih koncesij.

Vloga ZGS: pomoč lastnikom gozdov pri pripravi dokumentacije, informiranje.

Smiselnost obstoja cilja v prihodnje: cilj je še vedno aktualen.

NGP in razvoj podeželja - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

a) OHRANJANJE PODEŽELJA IN KMETIJ

2. Povečanje obsega in pospeševanje tistih dejavnosti na podeželju, ki uporabljajo gozd in les ter s tem povečati zaposlitev in zaslužek ljudi s podeželja.

Rezultati:

- Razpisi za sredstva PRP 2007-13 za mehanizacijo, prometnice, primarno predelavo lesa ipd.
- Skupaj dodeljena sredstva: 20,5 MIO € (ARSKTRP)

Indikatorji: št. kmetij z ustreznih dopolnilnih dejavnostmi, št. novih delovnih mest, št. novih podjetij.

Vloga ZGS: animiranje in informiranje upravičencev do sredstev, pomoč lastnikom gozdov pri pripravi dokumentacije, vnosu in poročanju ter prevzemu del (2012: skupaj 1.465 dogodkov).

Smiselnost obstoja cilja v prihodnje: cilj je aktualen, vključen tudi v nekatere predlagane ukrepe PRP 2014-20.

NGP in podpora lastnikom gozdov - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

b) ORGANIZIRANOST IN USPOSABLJANJE LASTNIKOV GOZDOV

1. Izboljšanje organiziranosti lastnikov gozdov.

Rezultati:

- Zveza društev lastnikov gozdov (ust. 2006) ima (2012) 22 društev s 3.000 člani.
- Število lastnikov gozdov: > 460.000
- Dilema društev: društvo še naprej ali raje gospodarska družba

Indikatorji: št. društev, št. članov, št. primerov kapitalskega povezovanja.

Vloga ZGS: pomoč lastnikom gozdov pri ustanovitvi in delovanju združenj.

Smiselnost obstoja cilja v prihodnje: cilj je glede na to, da razdrobljenost posesti zmanjšuje gospodarske učinke gozdov, aktualen in je vključen tudi v nekatere predlagane ukrepe PRP 2014-20.

NGP in podpora lastnikom gozdov - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

b) ORGANIZIRANOST IN USPOSABLJANJE LASTNIKOV GOZDOV

2. Intenziviranje izobraževanja lastnikov gozdov in svetovanja.

Rezultati:

- 2012, ZGS: 265 aktivnosti (tečajji, usposabljanja, delavnice, ekskurzije ipd.), 6.654 udeležencev, individualna svetovanja ob izdaji odločb (72.503 odločb), članki v medijih (157 člankov) in študijski krožki (2).
- Število aktivnosti je povezano z razpoložljivimi sredstvi in podobnim; trend = ?
- V letih 2012 in 2013 je bila večina tehnoloških usposabljanj za lastnike gozdov brezplačna (PRP)
- Z rastjo poseka se je zelo dvignilo število nesreč pri delu v gozdovih.

Indikatorji: št. izobraževalnih aktivnosti, št. medijskih prispevkov.

Vloga ZGS: izvedba in/ali organizacija izobraževalnih aktivnosti, pisanje člankov.

Smiselnost obstoja cilja v prihodnje: cilj je glede na to, da je varnost ključna pri delu v gozdu ter da manjka znanja o gozdovih, je cilj aktualen in vključen tudi v nekatere predlagane ukrepe PRP 2014-20.

NGP in podpora lastnikom gozdov - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

c) VLOŽEK DRŽAVE V SPLOŠNOKORISTNE FUNKCIJE TER V OHRANITEV / KREPITEV POMENA GOZDOV

1. Spodbude za gozdove, v katerih nelesne funkcije določajo način gospodarjenja (+ NATURA 2000).

Rezultati:

- Trenutne spodbude: večinoma kot dodatek k subvencijam za goj.-varstvena dela (GVD), redko kot samostojna postavka.
- Trend obsega “nelesnih” subvencij pri GVD: padajoč.
- Trend pomena nelesnih funkcij: naraščajoč.

Indikatorji: obseg del glede na stopnjo poudarjenosti ekoloških in socialnih funkcij.

Vloga ZGS: obvladovanje celotnega sistema subvencij za GVD, pomoč lastnikom.

Smiselnost obstoja cilja v prihodnje: cilj je aktualen, potrebno bi ga bilo razširiti na celotno površino gozdov v območju NATURA 2000 in ekocelice ter ga ustrezno vključiti tudi v PRP 2014-20.

NGP in podpora lastnikom gozdov - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

c) VLOŽEK DRŽAVE V SPLOŠNOKORISTNE FUNKCIJE TER V OHRANITEV/KREPITEV POMENA GOZDOV

2. Povečevanje vedenja in ozaveščenosti lastnikov gozdov in javnosti o gozdu.

Rezultati:

- Predpisan je bil sistem široke participacije pri sprejemanju GGN. Izvedba?
- Izvedenih je bilo mnogo dejavnosti za ozaveščenost o pomenu gozdov, kulminacija ob mednarodnem letu gozdov 2011 (ZGS 2011: skupaj 1150 aktivnosti s 136.000 udeleženci ter 667 medijskih dogodkov).
- ZGS je bil nosilec teh aktivnosti v RS, leta 2012 ukinjen oddelek ZGS, ki je to področje koordiniral.
- Število aktivnosti povezano z razpoložljivimi sredstvi; trend = negativen

Indikatorji: št. medijskih prispevkov in dejavnosti za javnost, št. udeležencev,

Vloga ZGS: izvedba in/ali organizacija aktivnosti s tega področja.

Smiselnost obstoja cilja v prihodnje: cilj je nujno ohraniti, ker brez znanja in ozaveščenosti o pomenu gozdov "padeta" potencialno kratkoročno tudi gozd in gozdarska stroka, dolgoročno pa okolje in družba.

NGP in podpora lastnikom gozdov - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

d) GOZDARSKA IN DAVČNA POLITIKA

1. Povečanje gozdne posesti.

Rezultati:

- Trend števila gozdnih posestnikov: rahlo rastoč.
- Trend velikosti zasebne gozdne posesti: rahlo padajoč.

Indikator: povprečna površina gozdne posesti.

Vloga ZGS: ugotavljanje stanja in trendov, predlaganje ukrepov.

Smiselnost obstoja cilja v prihodnje: trendi je nasproten zelenemu in cilj je še vedno zelo aktualen.

NGP in podpora lastnikom gozdov - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

d) GOZDARSKA IN DAVČNA POLITIKA

2. Davčna politika, ki spodbuja aktivnejše, vendar sonaravno, okolju prijazno gosp. z gozdom.

Rezultati:

- **Davek na KD:** pri določanju KD se upošteva rastiščne koeficiente (po statističnih regijah), kar za posameznika pomeni (preveč) posplošeno sliko o proizvodni zmogljivosti njegovega gozda in (skoraj) ne vpliva na aktivnejše in gozdu prijazno gospodarjenje z gozdom.
- **Davek na nepremičnine oz. na gozd:** ta davek znatno ne vpliva na aktivnejše in okolju prijazno gospodarjenje z gozdom.
- **Država še nima izdelane celovite gozdarske in davčne politike, ki bi lastnike gozdov spodbujala k dosegu cilja.**

Indikatorji: pri tem cilju v NGP ni zapisanih indikatorjev.

Vloga ZGS: ugotavljanje stanja in trendov, pomoč GURS, MF in MKO pri izračunih, predlaganje ukrepov.

Smiselnost obstoja cilja v prihodnje: cilj je nujno ohraniti in izpeljati ukrepe s tega področja, ker je to tudi pogoj za doseganje drugih ciljev.

NGP in podpora lastnikom gozdov - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

e) DELOVANJE JGS IN NJENO FINANCIRANJE

1. Enotna, kadrovsko zadostna, dobro organizirana in strokovno kompetentna javna gozdarska služba.

Rezultati:

- Trend števila zaposlenih: negativen.
- Trend obsega nalog: izrazito pozitiven (npr. posek 2002: 2,6 MIO m³, 2012: 4,2 mio m³).
- Trend finančnih sredstev: izrazito znižanje; sredstva ne omogočajo izvedbo zakonskih nalog ZGS.
- Zaposlovanje: nadomestnih zaposlitev praktično ni, ni pritoka mladih kadrov.
- Pri pisanju osnutkov novega zakona o gozdovih je bil zadnji dve leti ta cilj povsem prezrt oz. povežen z idejami o drugačni gozdarski ureditvi, ki bi zasebne gozdove potisnila v drugorazreden položaj, v državnih gozdovih pa JGS v osnovnem pomenu besede ne bi bilo več (lastno načrtovanje, lastno odkazilo ipd. za vsak sektor lastništva posebej).

Indikatorji: število zaposlenih v JGS, izobrazbena struktura.

Vloga ZGS: izvedba nalog v okviru razpoložljivih sredstev, predlaganje ukrepov pri financerju.

Smiselnost obstoja cilja v prihodnje: cilj je nujno ohraniti in izpeljati ukrepe s tega področja, ker je to tudi pogoj za doseganje drugih ciljev.

NGP in splošna javnost - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

Cilji NGP na področju javnosti – družbeni vidik gozdov

Cilj 1: Pomembno prispevati h kakovosti življenja, zlasti zdravju vseh prebivalcev.

Cilj 2: Povečati ozaveščenost ljudi glede pomena gozdov in njihovih funkcij, gozdarstva, lovstva, lesa in drugih dobrin iz gozda.

NGP in splošna javnost - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

Cilj NGP: Pomembno prispevati h kakovosti življenja, zlasti zdravju vseh prebivalcev.

Usmeritev 1: Ohraniti in urediti prost dostop javnosti v gozdove, pri tem pa z učinkovitim nadzorom v gozdnem prostoru preprečiti njegove zlorabe.

Usmeritev 3: Opredeliti gozdni prostor glede primernosti za različne oblike in intenzivnosti turističnih in rekreacijskih dejavnosti ter zagotoviti nadzor nad izvajanjem rekreacijske dejavnosti (neposredni nadzor v naravi). Posebej skrbno in podrobno opredeliti gozdni prostor v primestnih okoljih in območjih enot kulturne dediščine ter naravnih vrednot.

Rezultati:

- **Narava, gozd, zeleni turizem - ključna konkurenčna prednost Slovenije na področju turizma (12% BDP, 13 % zaposlenih)**
- **Prost dostop kot dobrina, odgovornost – conacija v območnih načrtih 2011 – 2012, cone A, B, C, D, osnova za prostorske načrte**
- **Promocija odgovornega dostopa javnosti v gozd, nadzor - zaradi pomanjkanja financ se ne izvaja na operativni ravni, sistemski pogoji vzpostavljeni.**

NGP in splošna javnost - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

Cilj NGP: Pomembno prispevati h kakovosti življenja, zlasti zdravju vseh prebivalcev.

Usmeritev 1: Ohraniti in urediti prost dostop javnosti v gozdove, pri tem pa z učinkovitim nadzorom v gozdnem prostoru preprečiti njegove zlorabe.

Usmeritev 3: Opredeliti gozdni prostor glede primernosti za različne oblike in intenzivnosti turističnih in rekreacijskih dejavnosti ter zagotoviti nadzor nad izvajanjem rekreacijske dejavnosti (neposredni nadzor v naravi). Posebej skrbno in podrobno opredeliti gozdni prostor v primestnih okoljih in območjih enot kulturne dediščine ter naravnih vrednot.

Indikatorji: površina gozdov, dostopnih javnosti

Vloga ZGS: izvedba sistemskih nalog na področju conacije, prav tako na področju gozdnega nadzora, ni operativne izvedbe zaradi financ

Ocena aktualnosti cilja in usmeritev: zelo pomembne za celoten spekter dejavnosti, nujna operativna izvedba aktivnosti.

NGP in splošna javnost - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

Cilj NGP: Pomembno prispevati h kakovosti življenja, zlasti zdravju vseh prebivalcev.

Usmeritev 2: Povečati delež državnih in občinskih gozdov v bližini večjih mest zaradi lažjega usklajevanja rab gozda v razmerah poudarjenih socialnih funkcij gozdov. Z zainteresiranimi lokalnimi skupnostmi je treba določiti območja mestnih in primestnih gozdov

Rezultati:

- **Delež državnih gozdov pada 2008 – 2013 (- 26.000 ha) občinskih pa rahlo raste (+ 5.900 ha)**
- **metodologija določanja mestnih gozdov – razvojni projekti – Mreža urbanih gozdov, Sylvamed projekt**

Indikatorji: delež občinskih in državnih gozdov

Vloga ZGS: brez vpliva na lastniško strukturo, systemske aktivnosti na področju urbanih gozdov (Celjski mesti gozd)

Ocena aktualnosti cilja in usmeritev: pomemben - naraščanje števila konfliktov v urbanih okoljih, ki opredeljuje pozornost javnosti.

NGP in splošna javnost - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

Cilj NGP: Pomembno prispevati h kakovosti življenja, zlasti zdravju vseh prebivalcev.

Usmeritev 4: Nenehno spremljati poudarjenost posameznih socialnih funkcij v gozdovih, ugotavljati območja konfliktnih rab gozda ter z usmerjanjem rabe gozda načrtno zmanjševati njihovo konfliktnost.

Usmeritev 5: V območjih, ki jih ljudje pogosteje obiskujejo, čas izvajanja del v gozdovih prilagoditi ritmu obiska ljudi ter krepiti estetsko funkcijo gozda.

Rezultati:

- **Valorizacija funkcij in načrtovanje ukrepov – v GGn GGE**
- **tema razvojnih projektov – Sylvamed, EmonFUR,**

Indikatorji: ni posebnih indikatorjev (možnost – število konfliktov)

Vloga ZGS: valorizacija socialnih funkcij v gozdogospodarskih načrtih, mediacija v konfliktih – delovno in finančno zahtevna

Ocena aktualnosti cilja in usmeritev: pomemben - naraščanje števila konfliktov

NGP in splošna javnost - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

Cilj NGP: Pomembno prispevati h kakovosti življenja, zlasti zdravju vseh prebivalcev.

Usmeritev 6: Poučno funkcijo gozda razširiti iz gozdnih učnih poti na gozdove blizu šol ter zasnovati bolj interdisciplinarne učne poti v gozdnem okolju.

Rezultati:

- **Prenos aktivnosti GP se izvaja: vodenje po GUP - izkustveno učenje o gozdu (glava, telo, srce)**
- **Razvoj gozdne pedagogike (ZGS, NVO, LAS) – interes šol**
- **Razvojni zagon preko EU projektov (PAWS – MED, EU mreža gozdnih pedagogov)**
- **Interdisciplinarnost (medpredmetno povezovanje) na osnovi izkustvenega učenja v gozdu, ne GUP**

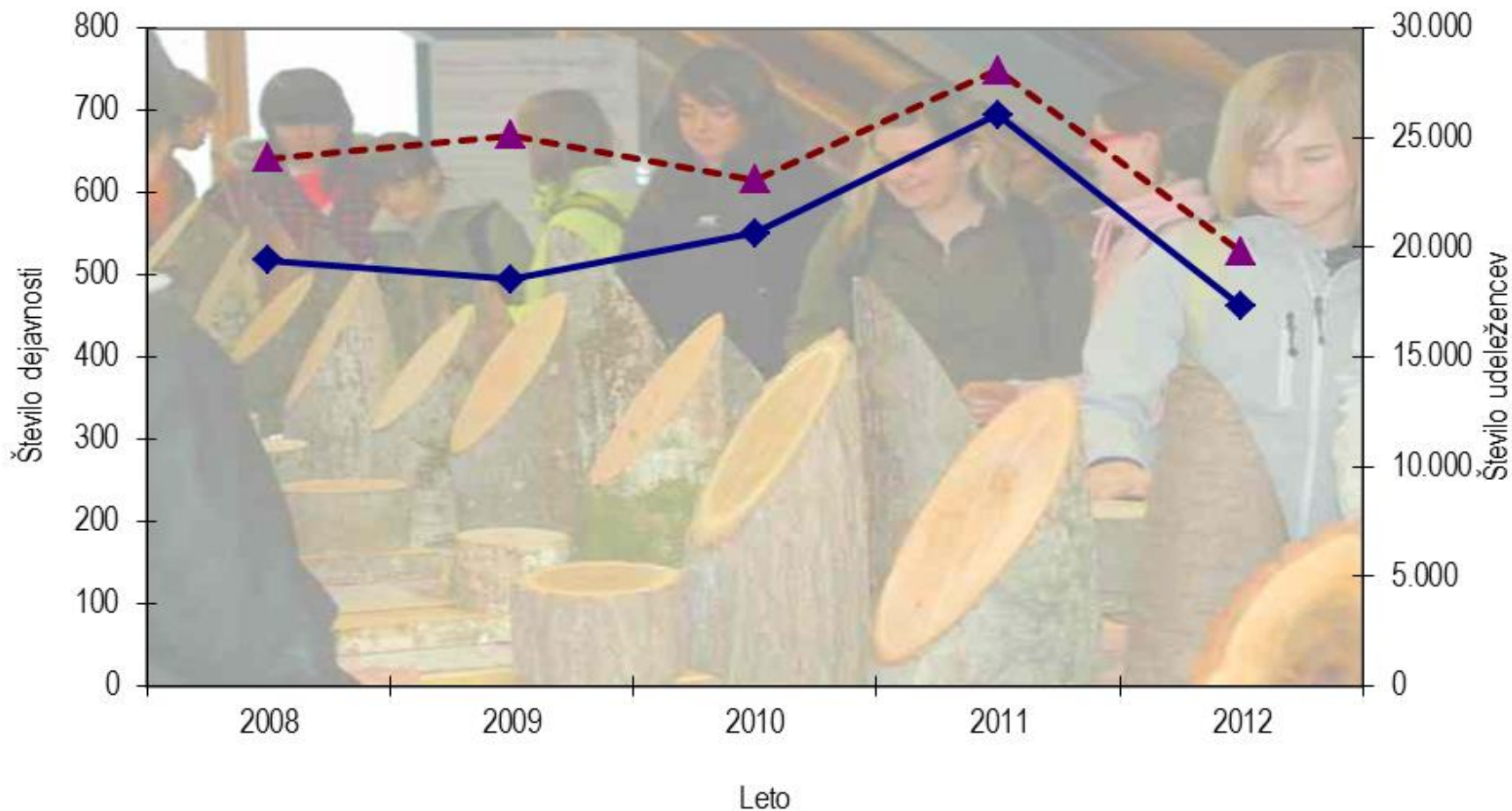
Indikatorji: število gozdnih učnih poti - neustrezen

Vloga ZGS: Razvoj gozdne pedagogike in center okoljske vzgoje – sodelovanje NVO

Ocena aktualnosti cilja in usmeritev: zelo pomemben - naraščanje interesa, zmanjševanje obsega dejavnosti zaradi financ, zamujena priložnost PRP

Dejavnosti za šolsko mladino v zadnjih 5 letih

---▲--- število dejavnosti —◆— število udeležencev

NGP in splošna javnost - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

Cilj NGP: Pomembno prispevati h kakovosti življenja, zlasti zdravju vseh prebivalcev.

Usmeritev 7: Doreči optimalna stanja gozda za uspešno opravljanje zaščitne funkcije v najpogostejših okoliščinah, ko je potrebna njena poudarjenost, ter najmanjšo površino gozda za uspešno opravljanje higiensko-zdravstvene funkcije.

Rezultati:

- **Razvojno in raziskovalno delo na področju zaščitnih gozdov (CRP, ETS)**
- **Povečevanje pomena zaradi podnebnih sprememb**
- **Tuje izkušnje NaiS (Švica), GSM (Francija)**
- **Pripravljen poligon za terenske gozdarje**
- **Trend izvedbe nalog je vezan na projektne finančne vire**

Indikatorji: niso določeni

Vloga ZGS: Sodelovanje pri izvedbi razvojnih nalog – s pomočjo zunanjih virov, zastavljen koncept dela z zaščitnimi gozdovi, čaka nas realizacija

Ocena aktualnosti cilja in usmeritev: povečevanje pomena zaradi podnebnih sprememb (povečevanje števila ekstremnih dogodkov)

NGP in splošna javnost - Realizacija, vloga ZGS in aktualnost ciljev

Cilj NGP: Povečati ozaveščenost ljudi glede pomena gozdov in njihovih funkcij, gozdarstva, lovstva, lesa in drugih dobrin iz gozda.

Usmeritev: Popularizirati pomen gozdov, gozdarstva, lovstva, lesa in drugih dobrin gozda. Kot vrednoto je treba prikazati dostopnost gozdov javnosti.

Rezultati:

- Število in vsebina aktivnosti vezano na finance, finančno zahtevno
- Vsebina in dosežek pomembnejša od števila aktivnosti
- Trend izvedbe nalog je vezan na finančne vire

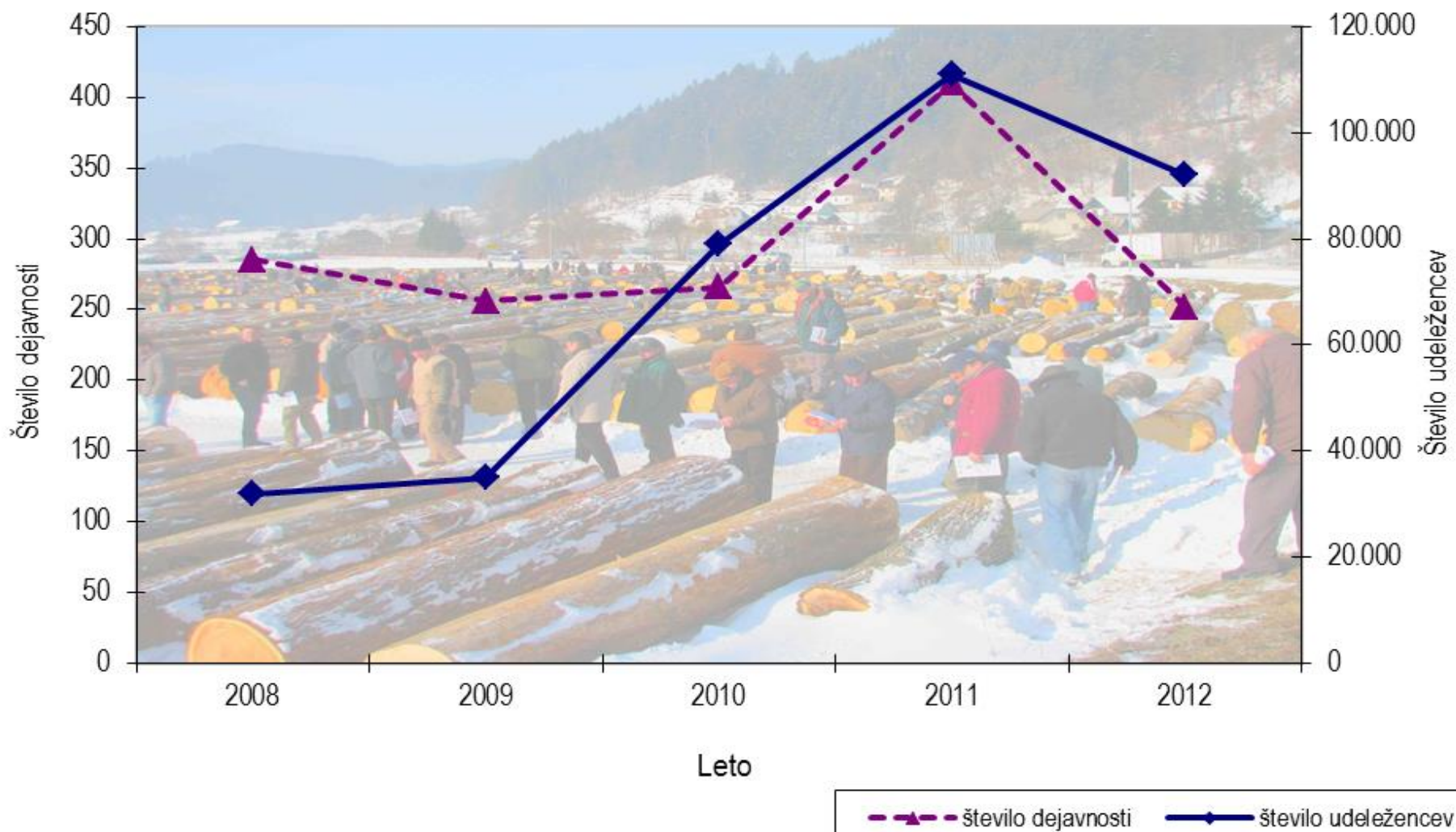
Indikatorji: število popularizacijskih dejavnosti za javnost – bolj informativni: vrednotenje znanja in obveščenosti (analize javnega mnenja, ankete)

Vloga ZGS: osrednja vloga, kadrovska neustrezna struktura

Ocena aktualnosti cilja in usmeritev: zelo pomemben – prepoznati gozdarstvo kot ključno razvojno priložnost in vzorec trajnostnega razvoja

Dejavnosti popularizacije v zadnjih 5 letih, brez dejavnosti za šolsko mladino

Hvala za pozornost.